SERIE LESEREN

Nr.1-1976

Blad for tegneserie-interesserte

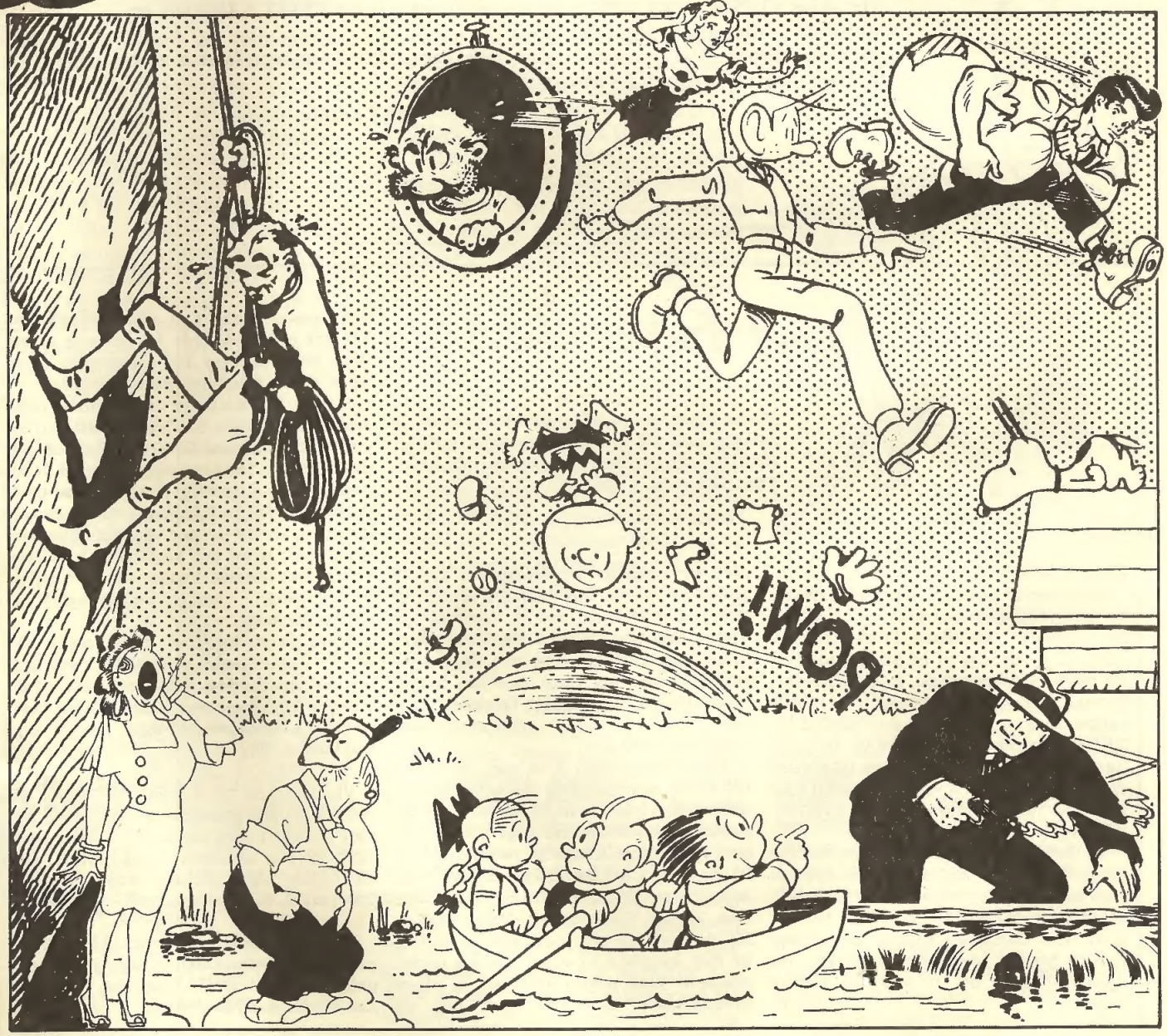

VELKOMMEN

alle tegneserie-interesserte! Mitt navn er Sam, og jeg er SERIELESERENS maskot — med brevkasse nederst på denne side og min egen, private strip på side 11.

Kanskje jeg aller først skulle presentere meg selv. Jeg ble skapt i 1961 av Mort Walker (som dere kjenner blant annet fra BILLY) og Jerry Dumas, som fikk den gode idé å lage en tegneserienes tegneserie. Resultatet ble også godt — når vi ser bort fra den litt sørgelige kjennsgjerning at ingen riktig forsto meg. Med skam å melde levde jeg ikke lenger enn til 1963. Men nå har jeg altså dukket opp av arkivskuffen igjen, og håper å få lufte meg i SERIELESEREN i lang tid framover.

Ellers er det mer DERE bladet skal dreie seg om — og TEGNESERIENE naturligvis, vår store felles interesse. Her skal vi prøve å orientere dere så godt vi kan om det som skjer — og har skjedd — på tegneseriefronten. Og vi vil gjerne ha brev fra dere, med det dere måtte ha på hjertet.

Og så en VIKTIG MELDING; fra neste nummer av SERIELESEREN er det *Jon Gisle* som redigerer bladet.

Men foreløpig: Velkommen i den voksende skare av seriefans i alle aldre — og på gjensyn i våre spalter.

Med comic hilsen
Sam.

Sams Brevkasse

Brev med spørsmål, kommentarer, forslag etc. til brevkassen sendes til SERIELESERENS redaksjon, Boks 346, Sentrum, Oslo 1.

Kjære dere!

I dette første nummer av bladet er det av naturlige årsaker ikke mulig å lage en skikkelig brevkasse. Til det trenger vi DIN hjelp. Og vi håper på masser av brev med spørsmål, kommentarer, forslag og gjerne ris eventuelt ros vedrørende tegneserier og SERIELESEREN, så skal vi plukke ut det som har størst interesse for flere, og gjengi det i brevkassens spalter (plassen kan vi utvide etter behov) — med eventuelle svar.

Vi bringer likevel et brev denne gang, fra en tegneserie-interessert som har hørt om våre planer for utgivelsen av SERIELESEREN. Vi tar med den delen av brevet som viser hvilke tanker vedkommende har om oppbyggingen av et blad av denne karakter. Sam.

Det er opplagt at markedet for et spesialmagasin om serier i Norge er lite. Kan hende er et opplag på 750—1000 mulig, men dette avhenger jo av innhold, lay-out osv. Opplagstallet kunne vel økes noe om heftet også omhandler annen triviallitteratur som f. eks. science-fiction, cowboybøker osv.

Tegneseriedelen i et evt. magasin vil etter min mening naturlig kunne deles i tre. I første delen ville det være naturlig å presentere tegnere/forfattere av serier. Aktuelle navn her kan bl. a. være Carl Barx, Floyd Gottfredson, Burne Hogarth, Hal Forster, Stan Lee, Ernst Vevle Olsen, Peter Haars, Kåre Bratung osv. osv. Særlig viktig er det kanskje at også norske serieskapere vies plass, sjøl om de store utenlandske navnene også har en rettmessig plass i et slikt tidsskrift. En bør nok hele tida ha for øye at en ikke bare skriver for eksperter, men også søker å informere om mediet.

Derfor bør en etter min mening som andre del ta opp kontroversielle sider ved tegneseriemediet. Eksempler på dette finnes det mange av, men kan hende er det særlig aktuelt å ta opp serienes stilling i forhold til bibliotekene, og serier og pedagogikk. Tegneserier blir uten tvil neglisjert i skolen i dag, kan hende kunne et par ferdig utarbeidete undervisningsopplegg endre på dette.

Siste delen bør nok vies anmeldelser av serier som kommer ut på det norske markedet, men her bør også Norges Tegneserieakademi ha en fast spalte. Leserbrev vil også kunne tas inn i denne delen. ***Hilsen Erik H.***

Vi kommer til å holde oss kun til serier. Oppbygningen av dette nummer er også noe annerledes enn den Erik H. har skissert, men bladet har da heller ikke funnet sin endelige form ennå. Kommentarer? *Sam.*

Donald Duck eldre enn 1969 kjøpes. Send fortegnelse over blader med prisant. til *Erik Hørthe, Nesna Lærerskole, 8700 Nesna.*

SAY DATS DEAD STRAIGHT AN ON DE LEVEL AN I KIN STAND FER IT - SEE!
WHY IS DE SUNDAY JOURNAL'S COLORED SUPPLEMENT DE GREATEST TING ON EARTH? SAY! DATS TOO EASY - ITS A RAINBOW OF COLOR, A DREAM OF BEAUTY, A WILD BUST OF LAFTER - AN REGULAR HOT STUFF

Den berømte gule gutt

TEGNE-SERIEN

— EN LIVSFRISK YNGLING PÅ 80!

Man regner med at tegneserien som massemedium er ca. 80 år gammel. I de siste årene har serieforskere og -fans på begge sider av Atlanterhavet begynt å interessere seg for tegneserienes utvikling. Det begynte med noen primitive billedstriper og utviklet seg til våre dagers raffinerte og mange ganger sofistikerte serier. Disse henvender seg til et atskillig større og mer kresent publikum med bedre forutsetninger for å bedømme kvaliteten. Leserne omkring århundreskiftet måtte ofte nøye seg med å se på bildene.

Dette spennende studiet har ført til en nyvurdering av tegneseriene. En mengde interessante detaljer er kommet fram og har skapt en ny interesse for de beste av de gamle seriene.

Rudolph Dirks med familie!

Enda så morsomt det er å fortape seg i gamle dager, må man ikke glemme at en del av de gamle seriene er best tjent med en død i stillhet. Serier som «Yellow kid», «Little Nemo», «Happy Hooligan» fra før første verdenskrig har svært lite å si 1970-årenes lesere. Moten skifter. Det som var morsomt i går kan virke plumpt i dag, men er kanskje morsomt igjen i morgen!

Mange husker vel fremdeles Wilhelm Buschs snart hundreårige serie «Max und Moritz». Her var en orgie av germansk humor, og poenget lå hele tiden betenkelig nær komikken ved pryl og avstraffelse. Det var barske skøyerstreker, men ikke uten talent. Å stikke av med rettene som står til avkjøling i vinduskarmen og å fyre av kanonskudd under fatters lenestol, var morsomt nok til å bli overført til Rudolph Dirks og H. H. Knerrs «The Captain and the kids» og «The Katzenjammer kids».

Allerede i 1896 kom «The Yellow Kid» i New York Worlds søndagsutgave. Med denne (hos oss helt ukjente) seriefigur, løsrev tegneren Richard Outcalt seg fra den obligatoriske teksten under hvert bilde. Veien til de senere taleboblene gikk over den gule gutt Charlies skjortekjole. Den fikk en lettfattelig tekst som barn og immigranter kunne stave seg gjennom uten særlige vansker. Da fikk de en dypere mening med de håndfaste gags. Dermed kom ikke bare verdens første snakkende seriefigur, men også begrepet de gule sider. Outcaults honorarer vokste fra uke til uke, og som sin kollega Dirks vandret han i de følgende årene rundt til høystbydende i bladjungelen. Mange redaktører så fordelen ved å snappe ham fra konkurrenten: Opplaget skulle i været, og her var endelig løsningen på å selge aviser til analfabeter!

Buster Brown — en glemt klassiker

Det måtte lages nye serier, utvikles nye talenter. Det var stadig immigrantene man hadde i tankene, en potensiell ny lesekrets med

beskjedne språkkunnskaper. I 1913 kom George McManus med Fiinbeck, den lille ny-rike ireren som foraktet alle statussymbolene til mangemillionærene (men ble utsatt for Fias kultursnobberi med fryktelige operabesøk og konserter på flygelet i salongen hvor de stakkars anene på maleriene måtte holde seg for ørene). Han trivdes best sammen med kameratene over et slag biljard eller en porsjon irish stew — på norsk sprengt oksebryst med spisskål. Mang en gulasjbaron har grøsset ved sammenlikningen med oppkomlingen i denne første familieserien. Da Mc Manus døde i 1954, mett av dager og vellevnet, fortsatte assistentene hans med serien, men Fiinbeck ble aldri helt den samme.

Derimot greide Chic Young å holde Blondie spill levende fra starten i 1930 til han døde i 1973. Hun er den eneste i denne familieserien som ikke har forandret seg med årene. Opplegget var egentlig alt annet enn harmløst. Blondie var en riktig usympatisk type, en vampete gold-digger med langt sigarettmunnstykke. Hun dukket opp hos Sørensens rike foreldre for å erobre den bortskjemte sønnen. Det var ikke noe å le av i 1930-årene. Under depresjonen ble hele livets mål og mening et lite hus i en forstad. Dette hadde Hollywood forlengst innsett. Altså gjennomgikk Sørensens familie en rask sosial nedtrapping. Sørensen ble snippeproletar med en kolerisk sjef. Det kom barn som vokste (langsomt) og som antagelig snart er klar til å begynne forfra. En bil har det aldri blitt råd til — eneste sted hvor Sørensen skiller seg fra utallige andre forstadsfamilier. Serien kan leses i 1500 aviser og magasiner.

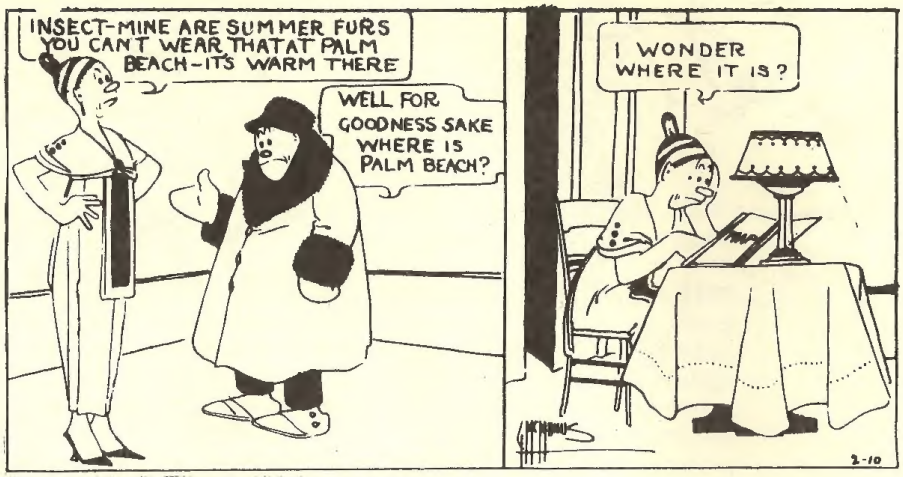
INSECT-MINE ARE SUMMER FURS YOU CAN'T WEAR THAT AT PALM BEACH-IT'S WARM THERE
WELL FOR GOODNESS SAKE WHERE IS PALM BEACH?
I WONDER WHERE IT IS?
2-10

En tidlig Fiinbeck og Fia (1915)...

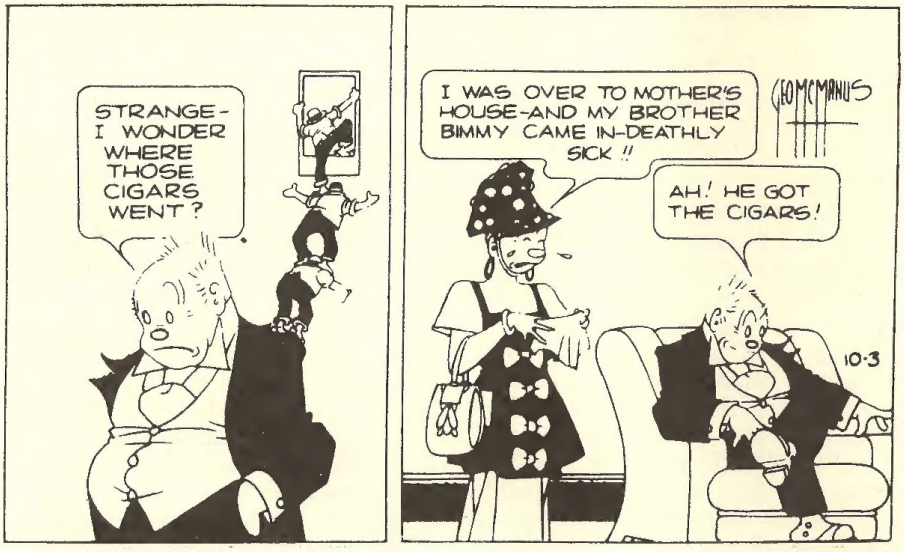
STRANGE- I WONDER WHERE THOSE CIGARS WENT?
I WAS OVER TO MOTHER'S HOUSE-AND MY BROTHER BIMMY CAME IN-DEATHLY SICK !!
GEO MCMANUS
AH! HE GOT THE CIGARS!
10-3

... og en klassiker fra 1949! (Bemerk McManus' surrealistiske bilde på veggen, som ekstra poeng i hver strip.)

Tegneseriene var kommet for å bli, og den stadig større produksjonen ble eksportert til en mengde steder hvor den amerikanske livsformen ble kopiert. Skipper'n gikk til filmen, Donald Duck ble tegneserie og fikk sitt eget blad akkurat som Tarzan. Spenningsserier som Fantomet, Dick Tracy, Prins Valiant og Terry og piratene fikk lesere i alle aldersgrupper. Både de som fulgte med og de som ikke ville innrømme det. Denne blomstrende industrien med god, folkelig fortellerkunst i 30-årenes stil skapte behov for mer spenning, mer underholdning.

Så kom krigen. Amerika ble avstengt fra mesteparten av Europa, og nå sloss Terry med japanere istedenfor pirater. Mandrake og Stålmannen bekjempet toppnazister istedenfor de gode, gamle superskurkene — selv Prins Valiant kastet seg over teutoner og barbarer med fornyet energi. Dessverre ble hovedvekten etter hvert lagt på vold og blodsutgytelser. Denne tendensen holdt seg til langt opp i 50-årene. Kvaliteten sank faretruende, og de voldspregete tegneseriene fikk skyl-

Dagobert og Blondie før...

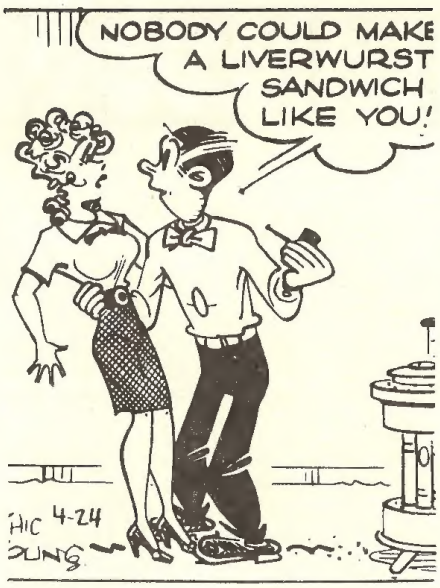

... og nå!

I de 80 årene som er gått siden den gule gult fikk tak i analfabetene, har tegneseriene — tross forbigående kriser — vist seg forbausende levedyktige. De har utviklet seg i takt med samfunnet mens kvalitetskravet hele tiden ble skjerpet. Særlig seriene for de intellektuelle har revolusjonert genren. Og i deres kjølvann følger kommersialiseringen som bygger på denne popularitet. Bøker, filmer, musicals, grammofonplater velter fram mellom leketøy, plakater, gensere, askebegre, pappkrus, tallerkener osv.

Serier er det nok av, og kvaliteten er naturligvis vekslende. Men her gjelder jungelens lov — bare de beste overlever. Det gjelder den for hele etterkrigstidens voldsmentalitet.

Andre serier var i mellomtiden kommet til. Når tyskerne forståelig nok forbød amerikanske serier i de okkuperte landene (serier hvor de selv ble framstilt som skurker), måtte andre prøve å dekke etterspørselen. Det ble skapt en hel europeisk serietradisjon. I Belgia var Hergés Tintin allerede enormt populær. Asterix fulgte og er den eneste som har gjort ham rangen stridig i hans eget hjemland. I Skandinavia fikk en masse talentfulle tegnere plutselig sjansen. Storm P. hadde holdt på lenge med sine Tre små Mænd og Peter & Ping. Dahl Mikkelsen tegnet løs på sin verdensberømte Ferdinand. Folk som Cosper Cornelius og Jørgen Mogensen dukket opp med Mærkelige Mr. Mox (Cosper), Alfredo (som de lager sammen under psevdonymet Moco i internasjonal stil), og Den Tossede Tegner samt Poeten og Lillemor.

WE WON'T TRY ANY SIGNALS TODAY, TERRY! JUST GET ON MY RIGHT WING AND FOLLOW ME!
YES, SIR...
WHAT'S THE MATTER, TERRY— DON'T YOU LIKE ME ANYMORE? YOU HAVEN'T SCRAPED A BIT OF PAINT FROM MY WING?

Terry på vingene i 2. verdenskrig (1943)

heldigvis for tegneserier som for all kunst at det som har kvalitet ikke så lett lar seg vippe av pinnen av nye moteretninger.

Som medium har tegneseriene klart de første 80 årene i fin stil. Noen av de første lever fremdeles, om enn med nye tegnere og idéfolk. Andre har bukket under og nye har kommet til. Og hånden på hjertet: Hvor finner vi egentlig bedre underholdning enn i våre yndlingsserier?

Jørgen Sonnergaard

Knøttene — en moderne suksess

Dick Tracy — still going strong

Frank & Ernest 1974 — en ny sofistikert stil

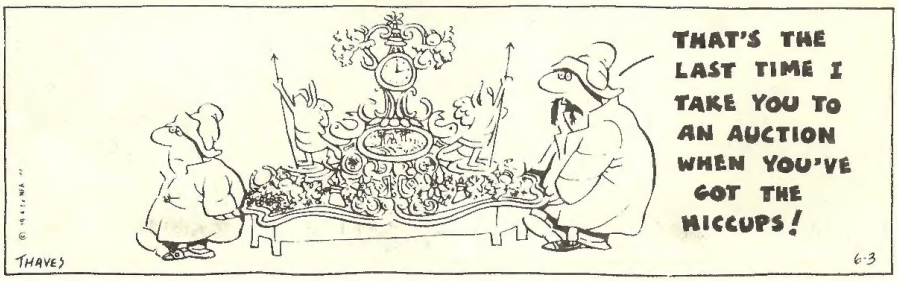

KNØTTENE OG

To serier som gir en avspeiling av samtiden

Det er en god, gammel læresetning at den man ikke kan overvinne, skal man slutte seg sammen med. Dette har skjedd i tegneserienes verden. Tidligere har to generasjoner av det skrevne ords folk, lærere, journalister, psykologer o. l. gått til storm mot seriene.

Den nye generasjon har oppgitt motstanden og isteden tatt tegneserien til sitt revolusjonsrøde hjerte. Det er ikke god tone lenger å se på tegneserier som undermåls eller innholdet som i beste fall harmløst.

De beste seriene handler om mer enn økonomi. Det gjør for eksempel Knøttene, som først og fremst har et kristent budskap. For Knøttene er livet en jammerdal, og den eneste muligheten for å frelse sin udødelige sjel er å vende det andre kinnet til. Merkelig nok har serien hatt en voldsom suksess i vår ukristelige samtid.

Charles Schulz, mannen bak Charlie Brown & Co. har i mange år vært legpredikant og søndagsskolelærer ved sin lokale metodistkirke i California. Det er ikke helt på jordet når noen oppfatter seriene hans som moderne, kristne lignelser.

Amerikanerne har beskrevet Charlie Brown som en typisk representant for den lidende menneskehet. Den sik-sak-stripen han har på genseren er blitt kalt hans tornekrone. Og Sofie har forspist seg på frukten fra kunnskapens tre på godt og vondt. Hun representerer synden etter fallet. Til gjengjeld må vel hunden være helt uskyldig, en paradishund. Schrøder, sier de kloke, er et offer for dyrkelsen av andre guder.

Det finnes kommunister som tar knøttene alvorlig og kaller personene fascistiske, selvmorderiske og dumme. Men de fleste elsker den evige taperen Charlie Brown med det sørgmodige steinansiktet. Noen ganger virker det som han nyter å kretse rundt sine egne nederlag. Psykologene kan fortelle at masochismen leder suverent når det gjelder perversiteter blant moderne vesterlendinger. Det er kanskje litt av forklaringen på at så mange identifiserer seg med dette melankolske knøttet. Superstjernen i serien er heldigvis Buster, det glade, utadvendte knøttet med fantasien og vitaliteten i behold. Med Buster blir det balanse. Uten ham ville det ikke vært til å holde ut.

En annen forfatter og tegner som kan sammenliknes med Schulz når det gjelder begavelse, er Al Capp som lager serien Li'l Abner. Enkelte glimrende oversatte avsnitt av Li'l Abner finnes i COMICS-heftene.

Slik så knøttene ut til å begynne med.

I motsetning til Knøttenes kristne budskap er Li'l Abner en nesten hedensk serie. Den foregår i et lite avsides landsbysamfunn blant overtroiske og enfoldige bondeknøler. Familieoverhodet er moren, en liten, mager og senet nybyggerkvinne. Ekteskapene i landsbyen kommer i stand ved at

Li'l Abner 1949. Daisy Mae på krigsstien.

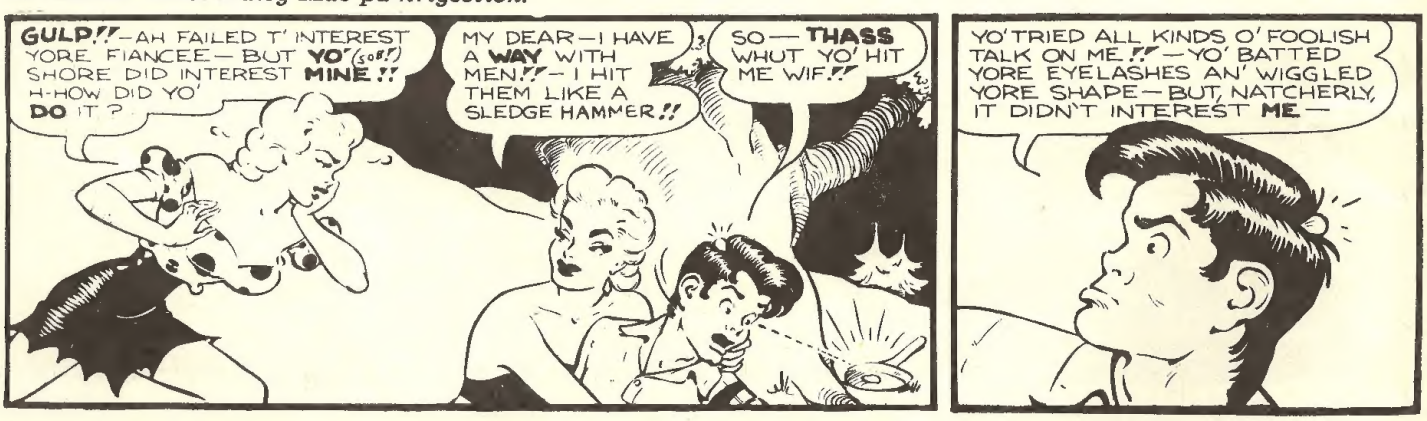
GULP!!—AH FAILED T' INTEREST YORE FIANCEE—BUT YO' (SOB!!) SHORE DID INTEREST MINE!! H-HOW DID YO' DO IT?
MY DEAR—I HAVE A WAY WITH MEN!!—I HIT THEM LIKE A SLEDGE HAMMER!!
SO—THASS WHUT YO' HIT ME WIF!!
YO' TRIED ALL KINDS O' FOOLISH TALK ON ME!!—YO' BATTED YORE EYELASHES AN' WIGGLED YORE SHAPE—BUT, NATCHERLY, IT DIDN'T INTEREST ME—

LI'L ABNER

Li'l Abners mor — familieoverhodet

OR IF SHE WERE NOTHING AND I WERE NOTHING, THEN I ALSO COULD TALK TO HER...BUT SHE'S SOMETHING AND I'M NOTHING SO I CAN'T TALK TO HER...
FOR A NOTHING, CHARLIE BROWN, YOU'RE REALLY SOMETHING!

Knøttene 1964. Utviklingen fra starten har vært mer markant enn fra 1964 til i dag.

de ugifte kvinnene fanger sin mann ved det årlige forfølgelsesløpet, Sadie Hawkinsracet. I Dogpatch er patriarkatet ennå ikke innført. Det er kvinnene som dominerer, slik som det var hos de første landbrukere for mange tusen år siden.

Al Capp kjenner godt både myter, eventyr og folkeovertro. For oss er det morsomt at Capp noen ganger lar seg inspirere av den nordiske mytologi. En av hans beste historier handlet om schmoo'ene. Det er noen små, griseaktige dyr som formerer seg med ekspressfart og dør av lykke når noen ser sultent på dem. Schmoo'ene virker som en trusel på noen skurker som er redd det skal bli slutt på utbyttingen av folket. De utrydder alle scmoo'er, unntatt et enkelt par som Li'l Abner redder. Historien slutter med at Abner sier at den største schmoo er Moder Jord som før og kler oss alle sammen. Dette fruktbarhetsevangelium må være inspirert av galten Særimne. Hver dag blir den slaktet og spist av æsene i Valhall, men om kvelden er den like hel igjen. Bildet på jordas fruktbarhet.

I våre dager da det ikke lenger er nok å synes at en serie er morsom, må vel Capp's budskap tolkes som en advarsel mot å ødelegge naturen. I alle episodene er skurkene industrimagnater. Egentlig er ikke grådigheten deres det verste, men den hensynsløse og tanketomme utpiningen av naturrikdommene. Serien startet midt i 30-årene, så Capp var langt foran andre når det gjaldt økologi og kvinnefrigjøring. Det siste bør ikke tas for bokstavelig. I Capp's serie er kvinnene de som er kloke og handlekraftige, ikke fordi de har lest bøker og kronikker, men fordi de lever i pakt med naturen. I noen tilfelle symboliserer de selve naturkreftene i form av ulvepiker og andre naturnymfer. Capp's syn på kvinnenes overlegenhet er atskillig mer positiv enn hos Schulz med de små, livstrette knøttene.

Felles for Schulz og Capp er at de har antennene meget skarpt og fint rettet inn mot hva som rører seg under overflaten hos menneskene i dag. Og de greier begge å uttrykke seg enkelt og lettfattlig.

Jørgen Mogensen

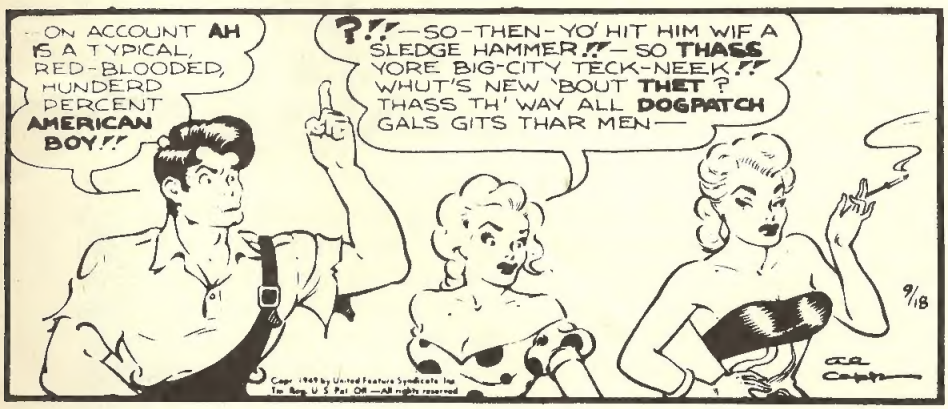
—ON ACCOUNT AH IS A TYPICAL, RED-BLOODED, HUNDERD PERCENT AMERICAN BOY!!
?!!—SO—THEN—YO' HIT HIM WIF A SLEDGE HAMMER!!—SO THASS YORE BIG-CITY TECK-NEEK!! WHUT'S NEW 'BOUT THET? THASS TH' WAY ALL DOGPATCH GALS GITS THAR MEN—
9/8
Capp

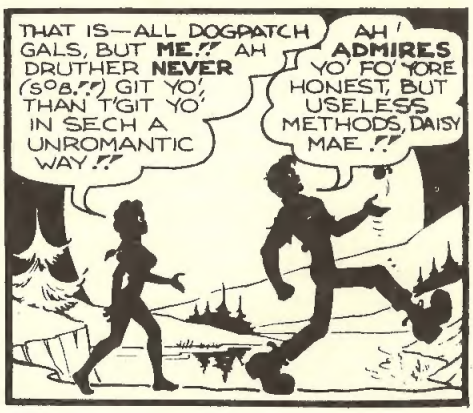
THAT IS—ALL DOGPATCH GALS, BUT ME!! AH DRUTHER NEVER (SOB!!) GIT YO', THAN T'GIT YO' IN SECH A UNROMANTIC WAY!!
AH ADMIRES YO' FO' YORE HONEST, BUT USELESS METHODS, DAISY MAE!!

TO NYE KLASSIKER-SERIER

I uke 42 (12. oktober) kom nummer 3 og 4 i Seriebiblioteket i handelen, og nedenfor presenterer vi ganske kort de to «nye», klassiske seriene.

BARNEY BAXTER

Charles Lindbergh fløy sin berømte tur over Atlanterhavet i 1927. Fra da av dreide alt seg om flyging! Det måtte naturligvis smitte over på tegneseriene. Omkring 1930 dukket det opp et vell av flygeserier. En av de beste er Frank Millers *Barney Baxter*.

Barney er en typisk tegneseriehelt: rettlinjet, ærlig og modig, slett ikke uten humor og med en dumdristighet som *nesten* virker tatt rett fra virkeligheten.

Frank Miller var fascinert av fly og deres muligheter, og han hadde en frodig fantasi. Denne fantasien fikk ham til å tegne tekniske vidundere som var langt forut for sin tid. Selv under 2. verdenskrig konstruerte han maskiner og brukte dem i serien sin et par år før de ble virkeliggjort av de alliertes ingeniører.

Som en komisk bifigur opptrer originalen og mangemillionæren Goofer Gus, i den norske oversettelsen omdøpt til Bille Bill. Hans urokkelige vennskap er mange ganger en hard påkjenning for Barney.

DICK TRACY

Dick Tracy er en av de tøffere seriene i spenningsgenren og samtidig en av de mest berømte. I motsetning til så mange andre har den et budskap. Det lyder kort og godt: Forbrytelser lønner seg ikke!

Chester Gould, som skapte serien, er helt på politiets side i kampen mot gangsterveldet. Hans forbrytere er hensynsløse og brutale. Som sine «modeller» i storbyenes asfaltjungel skyr de ingen midler for

MIDT I ET REFRENG SOM PUBLIKUM NYNNER MED I, AVFYRES ET SKUDD. KULA SLÅR INN I MIKROFONEN FORAN MARY...
BANG!
ÅH... ÅH!
DEN KULA VAR MYNTET PÅ MARY! NOEN FORSØKER Å DREPE HENNE!
HEI! STOPP HAM! STOPP HAM!
HVEM?
HVOR ER HAN?
HJEM, JERRY!
SKAL BLI!

å nå sitt mål. Men de er noe mer enn rå gangstere. Gould har i snart 40 år skapt et originalt og fantastisk persongalleri som det er vanskelig å finne maken til. Han bor selv i Chicago, hvor den organiserte kriminaliteten på den tiden Dick Tracy ble skapt, var en del av hverdagen. Han kjenner sitt miljø til bunns, og den litt harde, firkantete tegnestilen hans bidrar til å skape en fantastisk atmosfære i serien. Han har også en forkjærlighet for avanserte tekniske gimmicks. Den mest berømte er nok Tracys armbånds-TV som både er sender og mottaker for politiets hovedkvarter. Gould «oppfant» den i 1946 — først nå er den en realitet. Noen liker Dick Tracy og noen kan ikke fordra ham. Men ingen kan unngå å bli fascinert av serien, det pedagogiske siktemålet og de blendende godt framstilte kriminalhistoriene.

Noen av seriens høydepunkter fra årene 1940—43 er samlet her.

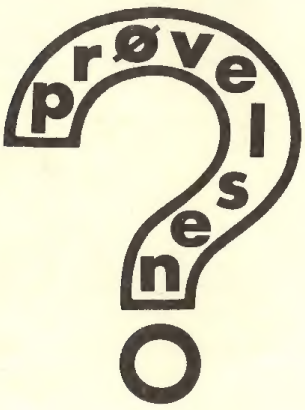

1. Hva heter hunden til Superboy?
2. Når utkom det første Donald Duck i Norge?
3. Hva er det norske navnet på seriefiguren Bugs Bunny?
4. Hvem er dette?

5. Hvilke to tegnere har Seymour (Sy) Barry videreført Fantomet etter?
6. Og hvem er dette?

7. Cocco Bill heter på norsk Tøffe Tom. I hvilket land blir han tegnet?
8. Hvem er mannen bak Prins Valiant?
9. Hva heter Koraks far?
10. I hvilket blad har du sett denne figuren?

Svarene finner du på et annet sted på siden.

NYHET: The World Encyclopedia of Comics

De som måtte ha savnet et oppslagsverk for tegneserier, kan nå glede seg. Chelsea House Publishers i New York har i år utgitt The World Encyclopedia of Comics, en bok i stort format på 785 sider, hvorav 64 sider, avsnittet «Colour in the Comics» i farger.

Leksikonet åpner med en kort historisk oversikt og tar så for seg — i alfabetisk tur og orden — seriefigurer, tegnere og tekstforfattere fra hele tegneserie-verden, rikelig illustrert.

Boken kan bestilles fra *A/S Hjemmet, Boks 346, Sentrum, Oslo 1.* Brev eller kort merkes: Serieleksikon. For serieleserens abonnenter blir prisen kroner 295,— og kr. 16 i porto og oppkravsgebyr. (Vanlig pris er kr. 345,—).

SVAR: 1. Krypto. 2. Desember 1948. 3. Snurre Sprett. 4. Kaptein Miki. 5. Ray Moore og Wilson McCoy. 6. Felix. 7. Italia. 8. Harold Foster. 9. Tarzan. 10. Lille Lulu.

Fra Stomperud til Morgan Kane

— noen norske tegneserier

Nr. 91: Goddagen! Menig 91 Stomperud melder seg tel tenest!
Obersten: Hupp! Jeg blir rent fælen. Dette må være overnaturlig.
Majoren: Ja, hvis det nå kommer dettende et juletre også . . .

Obersten: Hjelp! Dette *er* overnaturlig! En *får* virkelig ønskene sine oppfylt her på ønskestien.
Nr. 91: Jaså? Da ønsker je meg to dager lenger juleperm.
Obersten: Ja! Ja! Jeg tør ikke annet.

Plassbakk-kallen satt ved bordet inne i stugukoppen sin og forestilte seg at han spiste middag. Men sant å si var det ikke rare menyen.

Slik begynner en episode i tegneserien Jens von Bustenskjold. Den er norsk, tegnet av Anders Bjørgaard og skrevet av Sigurd Lybeck — begge døde nå. Serien gikk i ukebladet Magasinet fra 1935 til 1970, og kommer nå ut i reprise hver jul i et stort hefte. Som de fleste norske serier har den aldri vært offentliggjort i utlandet — den er nok for spesiell til det, heilnorsk folkekomedie som den er, full av rare og originale bønder fra en liten bygd langt oppe i dalene et sted. Serien har mye tekst og er ikke full av handling og spenning. Personene krangler, lurer hverandre, fester, er på jentejakt, på bytur eller seterbesøk.

Figurene er i stil med handling og tekst. Plassbakk-kallen er lang og mager, alltid med et lurt glimt i øyet. Den høytidelige Jens von Bustenskjold er en figur med pondus — høy med mage, lang hals og en flott bart under en diger nese. Den gjerrige, gamle Myrenggubben er kroket og tørr, spissneset og sur og alltid mistenksom, særlig overfor Plassbakk-kallen.

Handling og tegninger skaffer leseren stadig litt moro og en gapskratt av og til.

Det samme kan vel sies om 91 Stomperud fra Sørum. Han har vært norsk soldat siden 1937 da Norsk Ukeblad kjøpte ham fra Sverige. Torbjørn Weea tegnet ham i 25 år og skapte den Stomperud vi kjenner i dag, litt ulik den svenske modellen (han ser gløggere ut enn sin svenske kollega). Siden har Odd Jørgensen og Leif Isaksen tegnet serien. Stomperud er en folkekomedie som Jens von Bustenskjold. Figurene er karikaturer, handlingen usannsynlig og morsom.

Stomperud er den lille mann som får noe ut av livet og kan glede seg over småting — særlig pølser — i en tøff verden, og er nok den mest populære norske tegneseriefigur.

En virkelig tøff verden møter vi i Morgan Kane, en tegneserie bygget på romanene til Kjell Hallbing (Louis Masterson). Tegneren Ernst Vevle Olsen fra Stavanger har klart å gjenskape miljø og figurer fra Morgan Kane, slik at vi opplever spenning og uhygge akkurat som i bøkene. Serien har jevn kvalitet. Noe stillestående blir den av og til, men det skyldes nok teksten. Lange samtaler er ikke lette å tegne. Det blir mange

ansikter av det — men heldigvis godt tegnet, med virkningsfull bruk av lys og skygge.

Serien går ikke bare i bladet Western. Fire land utenom Norge har utgitt den i hefteform: Sverige, Danmark, Finland og Spania.

Morgan Kane er ikke typisk for norsk tegneseriekunst verken når det gjelder emne eller tegnestil. Av de nesten 300 tegneseriene vi kjenner til i Norge, er over halvparten laget for barn. Vi har mange humoristiske serier, bare få spenningsserier. Kjente humoristiske serier er Professor Tanke av Ivar Mauritz-Hansen, tegnet i slutten av 20-åra, og Kaare Bratungs Dagros, som lages ennå. Utenom de tre seriene vi har omtalt, kommer det ut 5 hefter med tegneserier for barn til jul. De er typiske for norske tegneserier — litt gammelmodige i stilen, ikke særlig spennende, lite vold, ikke sørgelige heller, men mer til å kose seg med og smile av.

Den morsomste av dem er nok Smørbukk. Den tegnes i dag av Solveig Muren Sanden, som overtok etter Jens R. Nilssen, en av de store i norsk tegneseriekunst. Smørbukk er en blid og oppfinnsom 14-åring som alltid opplever noe usedvanlig, noen ganger spennende også.

Tuss og Troll er en eventyrserie som tegnes av samme tegner. Tekstene til begge serier skrives av Johannes Farestveit.

Vangsgutane er også en serie med oppfinnsomme gutter som opplever litt av hvert. Tekstforfatteren, Leif Halse, prøver å lære leserne noe. De to brødrene i serien er svært prektige, men heldigvis er Larry med, som kan finne på spillopper. Denne serien ble først tegnet av Jens R. Nilssen. Ivar Pettersen tegner nå.

Bamsemann er den yngste av disse seriene. Det er en eventyrserie for de litt yngre, morsomt tegnet av Bjarne Kristoffersen. Øyvind Dybvad skriver teksten. Han har skrevet tekst til 5 tegneserier siden han begynte i 1940, bl. a. Smørbukk.

Den mest kjente av alle norske tegneserier utenom Stomperud er nok Nils og Blåmann. Den ble tegnet av Ivar Mauritz-Hansen og gikk i Illustrert Familieblad fra 1927 til 1967.

Nils er en foreldreløs gutt som farter fra sted til sted sammen med geitebukken Blåmann. Serien er ganske spennende av og til. Ikke sjelden er Nils på forbryterjakt og løser forskjellige mysterier. Han havner til slutt på en stor gård, Skjeggestad, sammen med den tunghørte Ole. Nå lærer vi om gårdsbruk og opplever mye morsomt og spennende. Tekstforfatteren Sig. Winsnes var oppfinnsom, og Mauritz-Hansen tegnet mange kostelige figurer.

Av disse 8 seriene, som er de som kommer i julehefter hvert år, er to opptrykk av gamle serier, bare ett — Morgan Kane — er en nyskapning, de andre er tegnet i årevis på omtrent samme måte. Norsk tegneseriekunst trenger en fornyelse. Tør ikke forlagene satse på nye serier, eller mangler vi gode tegneseriekunstnere? *Jo Lie*

Veslefrikk med fela — fra Tuss og Troll, julen 1970.

Nils og Blåmann slik de så ut i juleheftet fra 1957.

SAM'S STRIP

I DON'T RECOGNIZE ANY OF YOU. ARE YOU ALL CURRENTLY EMPLOYED COMIC CHARACTERS ?
COMIC CHARACTERS CONVENTION
IT'S OKAY, MISS. THEY'RE WITH ME
REGISTER HERE

HVA ER SERIE-BIBLIOTEKET?

Tegneseriene dukket opp allerede i slutten av forrige århundre, men de hadde sin storhetstid i 30-årene, og etter manges mening har ingen maktet å lage bedre tegneserier siden.

Det er blitt «in» å lese tegneserier, og få beskjeftigelser er vel fornøyeligere. Originale tegneserier har lenge vært betraktet som attraktive samleobjekter, som iblant er blitt omsatt for skyhøye priser. Derfor er det naturlig at de beste av de gamle seriene tas opp igjen, slik det nå skjer gjennom Seriebiblioteket. Nå skal altså de som ikke var unge på 30-tallet også få anledning til å fryde seg over klassikerne.

Seriebiblioteket bringer de originale tegneseriene, og det har ikke vært bare lett å grave dem frem. Mange originaltegninger er gått tapt i tidens løp, gamle klisjéer er ødelagt og avtrykkene gulnet og ufullstendige. Seriebibliotekets redaksjon har med pietetsfølelse bearbeidet materialet, som i stor utstrekning stammer fra amerikanske dagsavisers arkiver. Tekstene er nyoversatt og håndtegnet, slik at det opprinnelige preget bevares mest mulig.

Det er imidlertid meningen at vi — hvis dette går bra — senere også kommer til å bringe moderne serier. Men vi starter altså opp med fire klassikere: Mandrake, King og Barney Baxter, alle fra 1938, samt Dick Tracy fra 1940—43.

SERIELESEREN utkommer fire ganger årlig og utgis av A/S Hjemmet — Bladforlaget. Postadresse: Boks 346, Sentrum, Oslo 1. Abonnementspris: Kr. 15,— som betales ved mottak av første nummer av bladet.